

ÜLKEMİZDE İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARINA GENEL BİR BAKIŞ

Ec. Muharrem ÖLÇER

İnsanoğlu doğa ile mücadelesinde varlığını koruyup, yaşanası koşullarını geliştirebilmesi için keşfettiği araçlar yardımıyla geliştirdiği toplumsal çalışma ortamı sayesinde insanlık tarihini belirlemiştir.

16.ncı yüzyılın ikinci yarısı ve 17.nci yüzyılın başında Avrupa'da başlayan ve "sanayi Devrimi" olarak bilinen makinalaşma dönemine değin, ilkel komünal toplumdan başlayarak, günümüz aşamasına ulaşan bu süreçte insanlar, çalışma hayatında iş makinaları karşısında çeşitli risklerle karşılaştılar.

Çalışan kesimin karşılaştığı bu risklerin tanınması, eski Roma'ya kadar uzanmaktadır. Yine 1633-1714 yılları arasında yaşamış, ünlü İtalyan bilgin Ramazzine'nin kendisine gelen hastalarına "ne iş yaptığını" sorarak, iş ve meslek hastalıkları arasındaki bağının tanınmasında ilk adımı attığını görüyoruz.

Kölecî toplumun yerini alan feodal toplumda da iş risklerinin üstünde durulmuş, kapitalist aşamaya gelindiğinde ise sorun daha da önem kazanmıştır. Kâr peşinde koşmanın hakim olduğu bu düzen, işçinin amansızca sömürsünü de beraberinde getirmiş oldu. Makinanın kullanımı, öncelikle çocuk ve kadınların da ucuz emek gücü olarak sanayiye katıyordu. 5-6 yaşındaki çocukların bile günde 16-18 saat çalıştırılmaları sağlıkları açısından ciddi tehlikeydi. Uzun iş günleri, havasız, tozlu, rutubetli iş ortamları iş kazalarına, meslek hastalıklarına yol açıyor, yeterince dinlenemeyen, ücretlerin düşük olması nedeniyle iyi beslenemeyen, ahır gibi konutlarda yaşamak zorunda bırakılan işçilerin kapitalizmin ilk dönemlerinde bulaşıcı hastalık ve bakımsızlıktan genç yaşta ölmelerini gündeme getiriyordu.

Bilimin gelişimi, bir yandan sanayide kullanılmak üzere hergün yeni kimyasal maddelerin bulunmasını sağlarken, diğer yandan da insan sağlığına zararlı koşulları ve zararlı maddelerin yol açtığı meslek hastalıklarını da artırdı.

Günümüze baktığımızda ise, işçi sağlığı sorununun çok daha önemli boyutlara ulaştığını görüyoruz. Bu nedenlerdir ki Birleşmiş Milletler'e bağlı Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve bu kuruluşlarla işbirliği içinde olan pek çok kuruluşu işçi sağlığı ve meslek hastalıkları yönünden önemli çalışmalar içinde görebilmekteyiz.

Ülkemizde ise her alanda olduğu gibi, çalışma alanında da doğru ve yeterli istatistiksel bilgilere ulaşmak oldukça zor. Bu nedenle işçi sağlığı ve meslek hastalıklarıyla ilgili genel durumu verecek istatistiksel bilgilere ancak SSK'nın İstatistik Yıllıkları'nda ve çalışma raporlarında rastlayabilmekteyiz. Ayrıca uluslararası karşılaştırmalar için, ILO'nun çalışma istatistiklerinden yararlanılabilir.

ÇALIŞMA YAŞAMINDAKİ SON ON YILA BİR BAKIŞ:

Çalışma yaşamımızda 1986 yılı itibariyle sigorta yasası kapsamındaki işyeri sayısı 1.117.068 olduğu halde, bunların ancak 364.723 (% 32.65'i) 'ü bildirge vermiş, % 67.35'i ise yasa kapsamı dışında kalarak, oldukça geniş bir çalışan sayısı devlet tarafından denetim-siz çalışma koşulları içinde bırakılmıştır.

Tablo 1'de son on yılın çalışan sigortalı sayısı ve meydana gelen işkazası, meslek hastalıkları ve sürekli iş göremezlik ile ölümler sayısal olarak verilmiştir.

Son on yılın ortalaması alındığında, sigortalı işçilerin yılda % 7.22 oranında ya işkazası, meslek hastalığına ya da ölümcül kazalara maruz kaldığını görmekteyiz (Tablo 2). Başka bir tanımla günde 565 sigortalı olarak, çalışmamız, bu tür kazalarla karşı karşıya kalmaktadır. (Tablo 2).

Yıllara göre değişimin daha iyi gözlenebilmesi için Tablo 2'de bu sayısal değerlerin yüzde oranları incelenmiştir. 1977'de iş kazası oranı % 9.12 iken 1980'li yıllarda % 5-6 arasına kadar düşüş göstermesi, gerçekten işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri artırıldığından iş kazalarının azaldığını mı göstermektedir? Gerçekten böyle olsaydı bu süreçte meslek hastalıklarında da böyle bir düşüşü gözlememiz gerekirdi.

İŞ KAZALARI ve MESLEK HASTALIKLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI:

Son on yıllık veriler incelendiğinde, gerek işkazaları ve gerekse meslek hastalıklarının belirli sektörlerce ilk sıralarının paylaşıldığını görmekteyiz (Tablo 3,4,5 ve 6). İş kazalarında % 23.03'lük bir oranla metal işkolu ilk sırayı alırken, % 17.61 ile kömür madencilik 2. sırayı, %9.66 ile petro-lastik 3.sırayı,%7.99 ile Ecza-kimya 4.sırayı almaktadır ve bunları %5.34 ile Gıda sanayi, % 5.22 ile de İnşaat sektörü izlemektedir. Meslek hastalıklarında ise % 0.17 ile kömür % 0.14 ile Ecza-kimya, % 0.023 ile petro-lastik, % 0.022 ile metal, %0.003 ile inşaat ve % 0.001'lik bir oranla da gıda sanayi sıraları paylaşmaktadır. (Tablo 3-4-5-6)

Ülkemizde çalışma hayatımızdaki iş kazalarını ve meslek hastalıklarını bildirir tek kaynak olan SSK verilerine göre düzenlenmiş bu veriler, gerçeği oldukça düşük oranlarda yansıtmaktadır. Bu verilere rağmen iş kazaları açısından yine de en riskli sektörlerin, Metal, Kömür, Petro-Lastik ve Ecza-Kimya'nın olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Çünkü bu sektörlerde oluşan kazalar genel ortalamanın üzerindedir. (Tablo 2).

Tablo 2'den de gözleneceği üzere on yıllık bir süre içinde iş kazası görülme oranı % 9-5 arası değişmektedir. Bu sonuçlar acaba gerçeği yansıtıyor mu? Gerek geçmişte ve gerekse günümüzde yapılan bazı çalışmalarda sonuçlar çok daha değişiktir;

—İzmir Tabib Odası'nın 1978'de bölgesel olarak yaptığı bir araştırmada iş kazası oranı resmi rakamların 4 katı kadar bulunmuştur.

—TTB'nin 1980'de 2500 sendikali işçi arasında yaptığı anket sonucunda işkazası oranı % 29-7 arasında bulunmuştur.

—Petrol-İş Sendikası'nın 22.410 işçiye 1985'de uyguladığı ankette de iş kazası oranı % 15.9 olarak bulunmuştur. Oysa bu dalda SSK istatistiklerinden bizim bulduğumuz oran ise 9.66 idi.

Resmi rakamların düşük olmasında temel neden, iş kazalarının işveren tarafından bildirilmemesinin yanısıra, bildirilen iş kazalarının da istatistiklere tam olarak geçtiği de tartışmalıdır. En önemli nokta ise, iş kazası verilerinin sigortalı işçilere ilişkin olmasıdır. Oysa ülkemizde 20 milyonu aşkın çalışanın sadece 3 milyonu sigortalı gözükmektedir.

Sigortasız işçi çalıştıran işyerlerinin çoğunluğu küçük ve orta büyüklükte işletmeler

olup, işyeri çalışma koşulları büyük işletmelere göre çok daha kötü ve sağlıksız olmasının yanında, işçi haklarını ve güvencelerini savunacak sendikal çalışmalar da buralarda yoktur.

Yaptığımız çalışmada bu yargıyı haklı çıkartan sonuçlar elde edilmiştir (Tablo 7). 1-3 sayıda işçi çalıştıran iş yerlerinde 1977'de toplam 39.950 iş kazası olurken, 1986'da 41.444 iş kazası olmuştur. On yıllık bir süre içinde ortalama olarak 39.769 iş kazası meydana gelirken, bu oran toplam iş kazaları içinde % 24.12'lik bir yer tutmaktadır. 1-9 işçi çalıştıran iş yerlerinde oluşan kazalar, iş kazalarının % 34.81'ni oluşturmaktadır. Az sayıda işçi çalıştıran iş yerlerindeki iş kazalarının yüksek oranlarda seyretmesinin nedenleri arasında şunları sayabiliriz;

—İş güvenliği müfettişi az sayıda bulunduğundan, bu tip işyerleri gerektiği şekilde denetlenmemektedir.

—İşyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri işverene az veya çok parasal bir yük getirdiğinden, birçok işveren önlem almaktan kaçınmaktadır.

—İşyerleri, yasalara göre alınması gereken kurma ve işletme belgesi almadan kurulduğundan, sonradan önlem aldırma mümkün olmadığı gibi, yetersiz de olmaktadır.

—Son olarak küçük işyerlerinde sendikal faaliyetlerin son derece kısıtlı olması, işçinin işveren karşısında yaptırım gücünü elinden aldığından, işçiye zorlama bir üretim süreci dayatılarak sağlığı olumsuz yönde etkilenmektedir.

ÇALIŞILAN GÜN SAYISINA ORANLA İŞYERLERİNE KAZALAR SONUCU KAYBEDİLEN GÜNLER :

İş kazalarına ve meslek hastalıklarına maruz kalan çalışanın gördüğü zarar bedensel, ve ruhsaldır.

Tablo 2 incelendiğinde on yıllık süre içinde iş kazalarının görülme sıklığı, genel çalışan sigortalı içinde ortalama binde 71.23, meslek hastalıklarında binde 0.23, ölümcül iş kazalarında da binde 0.53 olarak bulunmaktadır.

İş kazası ve meslek hastalıklarının toplumsal ekonomideki kayıplarını düşünecek olursak, bu kazalarda kaybolan iş günlerinin toplam çalışılan güne olan oranlarını karşılaştırmak gerekecektir. Tablo 8'de 1977-1984 yılları arasında çalışılan toplam gün sayısı ve iş kazası, meslek hastalıkları sonucu ortaya çıkan geçici ve sürekli iş göremezlik günleri ile ölümcül kazalardan doğan iş günü kayıpları verilmiştir. 1984 yılından sonraki veriler, bu yıldan itibaren sigortalı ortalama günlük ücretleri ile birlikte toplam prim ödenen (çalışılan) gün sayılarının yayınlanması yasaklandığından verilememiştir. (Tablo 8)

1977-1984 dönemine ait 8 yıllık bir sürede yılda ortalama 761.734.518 çalışma günü gerçekleşirken, 32.081.618 iş günü işkazaları ve meslek hastalıkları sonucu kaybedilmiştir. Bu da toplam çalışılan günlerin % 4.2'si demektir. Yani her çalışan başına yaklaşık olarak günde yarım saatlik bir iş günü kayıptır. Bu kayıpların bugünkü ücretlerle mali tutarı yalnızca yılda 150 milyar dolayındadır. Bu sonuçların 20 milyon çalışandan sadece 3 milyonuna ait olduğu düşünülürse, iyimser bir tahminle toplam çalışmamızda işkazaları sonucu yılda 1.2 trilyonluk bir kayba uğradığımız ortaya çıkacaktır.

İŞ KAZALARI ve MESLEK HASTALIKLARI İLE GREVLERE KAYBOLAN GÜN SAYILARININ KARŞILAŞTIRILMASI :

Geçmişte ve halen günümüzde de grevlerin ulusal ekonomiye verdiği zararların işverenlerin dilinden düşmediğini gördük ve görmekteyiz. Grevleri işçi sınıfının demokratik hak arama mücadele yöntemlerinden biri olarak değil, ülke ekonomisine zararlı bir faa-

liyet olarak göstermek isteyenler bu yola sık sık başvurmuşlardır. Oysa bu çevrelerin iş kazaları ve meslek hastalıkları karşısında yakındıklarını nedense görememekteyiz.

Yalnızca iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda kaybolan geçici işgöremezlik süreleri esas alındığında on yıllık bir sürede 25.400.845 iş günü kaybedilirken, grevlerde sadece 15.427.258 iş günü kaybedilmiştir (Tablo 9)

Ancak işçi sağlığı ve iş güvenliği konusu bir bütün olarak ele alındığında, geçici iş günü kayıplarının yanı sıra iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu ortaya çıkan sürekli işgöremezlik kayıpları ile ölümcül kazalardan doğan iş günü kayıplarını da dikkate almak durumundayız.

1977-1986 on yıllık bir dönem dikkate alındığında grevlerde kaybolan gün sayısı 15.437.258 olurken, 1981-1982 ve 1983 yıllarında grevler yasaklandığından bu yıllardaki iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu kaybolan gün sayılarını da dikkate almazsak, aynı dönemde iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu 232.907.839 işgünü kaybı olmuştur. 1981-1983 yıllarında grevler yasak olmakla birlikte, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının oluşma riskleri konusunda herhangi bir önlem alınmadığından bu yıllardaki verileri de hesaba katmamız gerekir. Bu durumda söz konusu dönemde iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu 319.611.845 iş günü kaybolmuş oluyor.

Bir başka anlatımla son on yılda, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda kaybolan işgünü sayısı aynı dönemde grevlerle kaybolan iş günü sayılarından 20.70 kez daha fazladır.

ULUSLARARASI KONJONKTÜRDE DURUM :

Çalışma istatistiklerinin uluslararası karşılaştırmalarında kullanılan temel kaynak Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün çalışma istatistikleri yıllığıdır. Ancak, ILO bu istatistik çalışmalarında geçerli ortak ölçüleri henüz yerleştirebilmiş değildir. Kuşkusuz bu durum ülkelerin kendi mevzuatlarından kaynaklanmaktadır. ILO'ya üye ülkelerden bir kısmı rapor edilen - bildirilen (reported accidents) iş kazaları, bir kısmında ödenek-tazminat verilen (compensated accidents) iş kazaları şeklinde iki ayrı şekilde bildirim yapmaktadırlar. Bu temel ayrımın dışında yine üye ülkeler ,

- a) Yılda 300 işgününde 1000 işçiye düşen iş kazası oranı,
- b) Ortalama 1000 işçiye düşen iş kazası,
- c) Ortalama 1000 çalışana düşen iş kazası,
- d) 1.000.000 çalışma saatine düşen iş kazası oranı,

şeklinde 4 ayrı tür istatistik bildirmektedir. Dolayısıyla ILO verilerine bakıp da tüm ülkeleri kıyaslamak yanlış sonuçlara neden olacaktır. 1986 ILO Çalışma İstatistik Yılığında göre Türkiye II-b, yani "ödenek-tazminat verilen iş kazalarından 1000 işçiye düşen oran" (işlemi tamamlanan) şeklinde bildirim yapmıştır. Bizde bu nedenle Tablo 10'da II-b ve yine buna çok yakın olan II-a ve II-c ölçülerine göre bildirim yapan ülkeleri seçtik.

Görüleceği üzere, toplam çalışan işçi sayısına göre ölümle sonuçlanan iş kazası oranlaması yapıldığında, en çok iş kazası binde 0.412 ile Türkiye de olmakta, bunu binde 0.380 ile Güney Kore, binde 0.140 ile F.Almanya izlemektedir. Yani ölümle sonuçlanan iş kazalarının toplam çalışan sayısına oranı açısından Türkiye birinci sırada yer almaktadır. Madencilik sektöründe ölümle sonuçlanan iş kazaları açısından baktığımızda ise G.Kore binde 4.100 ile birinci sırada, Türkiye binde 2.202 ile ikinci sırada Fillandiya binde 0.778 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Metal iş kolunda ölümle sonuçlanan iş kazaları yönünden birinci sırayı binde 0.290 ile Peru, ikinci sırayı binde 0.180 ile G.Kore, üçüncü sırayı da

binde 0.158 ile Türkiye almaktadır. İnşaat kolunda ise, Türkiye binde 0.617 ile birinci sırada, G.Kore binde 0.470 ile ikinci sırada, Meksika binde 0.330 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Özetlersek ILO'ya aynı ölçülere göre bildirim yapan ülkeler içinde ölümle sonuçlanan iş kazalarının toplam çalışanlara oranı açısından Türkiye birinci sırada, İnşaat iş kolunda ölümle sonuçlanan iş kazaları oranı açısından Türkiye yine birinci sırada, Madencilik sektöründe 2. sırada, metalde ise 3.ncü sıradadır.

İŞ KAZALARINI OLUŞTURAN NEDENLERE GENEL BİR BAKIŞ :

Yetersiz bilgilendirme kaynaklarının haricindeki gelişmeleri gözönünde bulunduracak olursak, ülkemizde böylesine kötü durumda olan işçi sağlığı ve meslek hastalıkları sorununun temel nedeni nedir acaba? Sorunu yalnızca işyeri sınırları içinde ve çalışma koşullarına ilişkin olarak mı ele alacağız? Kazaların bu kadar yüksek seyretmesi işçilerin dikkatsiz davranmasından mı kaynaklanıyor?

İşçi, emeği ile geçinen, sarfetmiş olduğu enerji birikimi oranında verimli olması beklenen kişidir. Oysa ülkemizde kişi başına 2900 kalorilik yetersiz beslenme ve en önemlisi de alınan kalorinin % 60'ı tahısal ürünlerden alınıp, dengesiz bir beslenme sorunu varsa, bedensel ve ruhsal olarak tam bir çöküş ile karşı karşıya olan işçiden verimli bir çalışma beklemek insafsızlık sınırlarını zorlamaktır. Verimli bir üretimin sağlanabilmesi için çalışan kesimin ailesiyle birlikte hertürlü gereksiniminin karşılandığı, insana yaraşır bir konut ile yeterli ve dengeli beslenme olanağının elde edildiği, giyinme, temizlik, eğitim, kültür ve dinlenme gereksinimlerinin insanca giderildiği bir gelir düzeyi içinde bulundurulmak zorunludur.

Tüm bu koşullar sağlandığı oranda, işçi yeniden ürettiği işgücünü kullanırken, işyerinde sağlığına karşı gelebilecek hertürlü tehlikeyi sezebilir ve önlemler doğrultusunda önerilerde bulunabilir. Çalıştığı ortamı en iyi tanıyan ve olası tehlikeleri sezebilecek olan da yine kendisi olacaktır.

Ülkemizde çalışan kesimin büyük bir çoğunluğu sağlıksız geçekondularda yaşarken, bugün 4 kişilik bir ailenin mutfak masrafının 150.000 TL'nin üzerine çıktığı bir dönemde, halen işçilerimiz ortalama 60-80 bin TL ücret almaktadır. Ve gerçek ücretler hızla düşmeye devam etmektedir.

Halen ülkemizde 5 milyonun üzerinde işsiz bulunması gerçek anlamda demokrasinin ve demokratik sendikal hak ve özgürlüklerin olmaması, her an işten atılma korkusu ve yarına güvence ile bakamama olgusu, çalışma ortamında işçilerin verimli ve dikkatli çalışmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Tablo 11'den görüleceği üzere iş kazalarının % 52.52'nin ilk 1-3 saatler arasında meydana gelişi, işyerine gelen işçinin ruhsal ve bedensel yorgunluğunu işyerine taşıdığını göstermektedir. İş günü süresince kaybetmiş olduğu enerjisini yeniden kazanacak bir dinlenmeye ve beslenme diyetine sahip olmadığı açıktır. Ayrıca yoğun çalışma temposu içinde 8. saatlerde işkazalarında yine bir artış gözliyoruz. Bu da işyerindeki yoğun çalışma temposu sonucunda dikkatin dağıldığını göstermektedir. (Tablo 11)

Çalışma birimlerinde fiziksel, kimyasal birçok tehlike söz konusudur. İşyerlerinde tehlikelerin tümüne yakını, üretim araçlarının genel çalışma düzenindeki olumsuzluklarından, daha fazla üretim için insan kapasitesini zorlamadan, sağlığa zararlı olup olmadığına bakılmadan üretimde kullanılan maddelerden ve üretim sırasında ortaya yayılan zehirli gaz ve maddelerin elimine edilmesinden kaynaklanmaktadır. Yoksa genelde söylendiği gibi işçilerin genel bir dikkatsizlik içinde oluşlarından değil /...

Görüldüğü gibi iş kazası ve meslek hastalığı sorununun temelinde yatan nedenler, işçinin sosyo-ekonomik durumunun ve iş yeri koşullarının olumsuzluğudur. Bunların

düzeltilmesi yönünde kararlar alınmadıkça soruna sağlıklı bir çözümün getirileceğini beklemek, insanın aşırı iyimser olması ile eş anlamlıdır.

SONUÇ :

Ülkemizde iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu heryıl binleri aşkın insanın öldüğü ve bir o kadar da insanın sakat kaldığı düşünülecek olunursa, bu insanların aileleri ve yakınları da hesaba katıldığında, milyonlara ulaşan insanın bedensel ve ruhsal olarak sağlığını yitirdiği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda iş kazaları ve meslek hastalıklarının maliyeti sorununa yaklaşımda temel alınması gereken unsur "insan" faktörüdür. Her yıl binden fazla insanın ölümü, binlercesinin sürekli iş göremez duruma düşmesi, onbinlercesinin çeşitli organlarını, ruhsal sağlıklarını yitirmesi sözkonusudur.

İş kazası ve meslek hastalıklarının ekonomiye maliyeti ise, oldukça fazladır. Sadece SSK'nın 1986 yılı itibariyle dolaysız maliyeti, yani iş kazası ve meslek hastalıklarının tedavi giderleri 36.706.401.227,87 TL'dir. Ve on yıllık süre içinde bugünkü fiatlarla trilyonu aşan tedavi giderlerinden rahatça bahsedebiliyoruz. Dolaylı maliyetler hesaplandığında ise, toplam çalışılmayan günlerin karşılığı 1986 yılı için 70.453.981.380, TL'dir. On yıllık süre dikkate alındığında 1.6 trilyonun aşıldığını görüyoruz.

Bu rakamların sadece SSK kapsamı içinde kalan 3 milyon çalışmamızı içerdiğini düşünürsek, geriye kalan 15 milyona yakın çalışanın iş kazası ve meslek hastalıkları sonucu ülke ekonomisine yükledikleri trilyonlarca kayıp, bu konuya yalnızca ekonomik bakış açısıyla bakan çevreler için bile gerekli önemin verilmesini gerektirecek büyüklükte bir sorun olduğu ortaya çıkıyor.

KAYNAKLAR :

- 1 - ILO 1986 Çalışma İstatistik Yılığ
- 2 - SSK 1986 Çalışma Raporu
- 3 - SSK İstatistik Yıllıkları (1977 - 1986)

TABLolar
TABLO 1 : 1977-1986 yılları arasında çalışan sigortalı sayısı ile meydana gelen iş kazası, meslek hastalıkları, sürekli iş göremezlik ve ölümler

Yıllar	Sigortalı Sayısı	İş Kazası Sayısı	Meslek Hast. Hast.Sayısı	Sürekli İş Gör.Sayısı	Ölüm Sayısı
1977	2.191.251	199.961	362	3.454	1.309
1978	2.206.056	193.998	504	3.075	1.178
1979	2.152.411	186.089	341	2.905	1.448
1980	2.204.807	159.600	528	2.577	1.320
1981	2.228.439	165.101	573	2.407	1.173
1982	2.264.788	147.118	551	1.997	988
1983	2.327.245	145.296	586	2.760	1.324
1984	2.439.016	152.650	529	2.415	1.097
1985	2.607.865	148.027	653	2.748	1.075
1986	2.815.230	150.821	542	2.625	1.321
Toplam	23.437.108	1.648.661	5.169	27.003	12.233
Ortalama	2.343.710	164.866	517	2.700	1.223
İşgünü Ortalaması		550	1.72	9	4

TABLO 2 : 1977-1986 yılları arasında toplam sigortalı sayısı ile işkazası, meslek hastalıkları ve ölümlerin yüzde olarak değişimleri.

Yıllar	Sigortalı Sayısı	İş Kazası	Meslek Hastalık.	Ölüm Sayısı
1977	—	9.12	0.016	0.060
1978	0.67	8.79	0.023	0.053
1979	-2.50	8.65	0.026	0.067
1980	2.40	7.24	0.024	0.060
1981	1.00	7.40	0.026	0.053
1982	1.60	6.49	0.024	0.044
1983	2.70	6.24	0.025	0.057
1984	4.80	6.26	0.024	0.045
1985	6.90	5.68	0.025	0.041
1986	7.90	5.36	0.019	0.047
ORT :		7.12	0.023	0.053

TABLO 3: 1977 - 1986 yılları arasında kömür madenciliği, metal ve inşaat işkollarında iş kazaları, meslek hastalıkları ve ölüm sayıları

YILLAR	KÖMÜR				METAL				İNŞAAT			
	Çalışan Sigortalı	İş Kazası	Meslek Hastalığı	Ölüm	Çalışan Sigortalı	İş Kazası	Meslek Hasta.	Ölüm	Çalışan Sigortalı	İş Kaz.	Meslek Has.	Ölüm
1977	62.265	10.079	279	331	87.173	25.052	1	—	487.111	30.630	1	470
1978	67.826	11.079	243	330	82.332	24.395	8	—	499.461	29.050	3	388
1979	66.701	11.159	155	432	80.151	23.217	3	25	455.636	27.140	5	422
1980	68.450	11.438	90	345	75.902	17.958	47	28	479.899	26.072	8	430
1981	67.940	13.045	81	295	76.177	19.746	19	19	475.771	26.501	14	341
1982	69.118	13.103	105	200	83.681	17.280	20	17	465.808	22.517	39	333
1983	80.894	13.799	105	364	88.078	16.926	13	32	458.192	21.638	17	381
1984	82.326	14.996	90	279	91.351	18.020	20	30	464.436	22.699	10	306
1985	79.043	15.832	101	241	94.653	16.669	32	24	563.889	24.204	25	348
1986	89.002	14.882	62	360	101.917	17.100	27	39	627.765	27.614	28	443

TABLO 4: 1977 - 1986 yılları arasında kömür madenciliği, metal ve inşaat işkollarında iş kazası, meslek hastalıkları ve ölüm sayılarının yüzde oranları

YILLAR	KÖMÜR			METAL			İNŞAAT		
	İş Kazası	Meslek	Ölüm	İş Kazası	Meslek Hastalığı	Ölüm	İş Kazası	Meslek Hastalığı	Ölüm
1977	16.18	0.27	0.32	28.74	0.0015	—	6.29	0.00020	0.96
1978	16.33	0.36	0.49	29.63	0.010	—	5.82	0.00065	0.08
1979	16.73	0.23	0.65	28.97	0.004	0.03	5.98	0.00112	0.09
1980	16.71	0.13	0.50	23.66	0.062	0.04	5.43	0.00166	0.09
1981	19.20	0.12	0.43	25.92	0.025	0.025	5.57	0.0029	0.07
1982	18.96	0.15	0.29	20.65	0.024	0.020	4.83	0.0084	0.07
1983	17.06	0.11	0.45	19.22	0.015	0.036	4.70	0.0037	0.08
1984	18.22	0.11	0.34	19.73	0.022	0.033	4.90	0.0021	0.06
1985	20.02	0.13	0.30	17.61	0.034	0.025	4.30	0.0044	0.06
1986	16.72	0.07	0.40	16.17	0.026	0.04	4.40	0.0044	0.07
ORT :	17.61	0.17	0.42	23.03	0.022	0.0249	5.22	0.0029	0.163

TABLO 5: 1977 - 1986 yılları arasında gıda sanayi, petro-lastik ve ecza-kimya işkollarında iş kazaları, meslek hastalıkları ve ölüm sayıları

Yıllar	GIDA SANAYİ				PETRO - LASTİK				ECZA - KİMYA			
	Çalışan Sigortalı	İş Kazası	Meslek Hastalığı	Ölüm	Çalışan Sigortalı	İş Kazası	Meslek Hastalığı	Ölüm	Çalışan Sigortalı	İş Kazası	Meslek Hastalığı	Ölüm
1977	151.830	10.173	—	8	20.549	2.402	3	20	43.027	4.710	23	12
1978	153.340	10.380	—	8	19.962	2.157	4	22	45.205	4.705	43	26
1979	156.583	10.017	1	39	18.463	1.901	1	18	50.782	4.280	14	26
1980	159.692	8.954	1	35	19.493	2.073	6	7	45.865	3.733	62	16
1981	148.327	8.433	4	27	19.736	2.012	2	12	47.238	3.953	92	6
1982	153.924	7.694	3	33	20.704	1.812	3	2	46.967	3.693	114	10
1983	158.508	7.234	2	37	19.576	1.784	7	5	50.524	3.536	83	10
1984	169.764	7.478	2	34	20.719	1.884	17	5	52.877	3.660	115	11
1985	165.351	7.296	2	28	21.551	1.765	4	6	55.426	3.465	81	6
1986	176.118	6.856	3	35	22.779	1.800	—	7	63.494	3.581	66	16

TABLO 6 — 1977 - 1986 yılları arasında gıda sanayi, petro-lastik ve ecza-kimya işkollarında iş kazaları, meslek hastalıkları ve ölüm yüzdesi

Yıllar	GIDA SANAYİ			PETRO -- LASTİK			ECZA -- KİMYA		
	İş Kazası	Meslek Hastalığı	Ölüm	İş Kazası	Meslek Hast.	Ölüm	İş Kazası	Meslek Hast.	Ölüm
1977	6.70	—	0.005	11.69	0.014	0.097	10.95	0.053	0.028
1978	6.77	—	0.005	10.81	0.020	0.110	10.41	0.095	0.057
1979	6.40	0.0006	0.025	10.29	0.005	0.097	8.43	0.027	0.051
1980	5.60	0.0006	0.022	10.63	0.030	0.036	8.14	0.135	0.035
1981	5.68	0.0030	0.018	10.19	0.010	0.061	8.37	0.195	0.013
1982	4.99	0.0020	0.021	8.75	0.014	0.009	7.86	0.243	0.021
1983	4.56	0.0010	0.023	9.11	0.036	0.025	6.99	0.164	0.019
1984	4.40	0.0010	0.020	0.09	0.082	0.024	6.92	0.217	0.021
1985	4.41	0.0010	0.017	8.19	0.018	0.028	6.25	0.146	0.011
1986	3.89	0.0020	0.019	7.90	—	0.031	5.64	0.104	0.025
ORT :	5.34	0.0014	0.0175	9.66	0.002	*0.052	7.99	0.138	0.028

TABLO 7 : İş kazalarının iş yerinde çalışan sigortalı sayısına göre dağılımı

YILLAR 1-3	SİĞORTALI SAYISI									Toplam	
	4-9	10-20	21-50	51-100	101-200	201-500	501-1000	1000 +	Bilinmeyen		
1977	39.950	18.410	20.104	21.861	16.488	13.747	19.359	9.458	11.142	29.442	199.961
1978	40.889	18.463	19.774	22.420	15.769	14.983	18.558	8.736	9.684	24.722	193.998
1979	41.507	18.407	18.867	19.220	13.816	15.025	17.100	9.238	11.269	21.640	186.089
1980	39.361	17.053	16.875	15.849	11.071	12.107	13.688	7.049	9.999	16.548	159.600
1981	42.260	17.236	18.927	17.251	11.145	12.526	14.606	6.186	8.268	16.066	165.101
1982	37.910	16.083	16.313	15.127	10.182	11.346	11.910	5.621	7.526	15.100	147.118
1983	36.891	16.887	14.735	15.003	10.778	11.202	10.894	5.445	8.534	14.927	145.296
1984	38.299	18.127	15.151	16.269	11.229	9.815	11.372	5.382	9.691	17.315	152.650
1985	39.182	18.005	14.909	15.756	10.086	8.964	10.908	5.000	8.477	16.740	148.027
1986	41.444	17.625	13.880	15.251	9.856	8.745	11.056	5.585	7.357	20.022	150.821
ORT:	39.769	17.630	16.953	17.401	12.042	11.846	13.945	6.833	9.195	19.252	164.866
Yüzde:	24.12	10.69	10.28	10.55	7.30	7.18	8.46	4.14	5.58	11.68	

TABLO 8: 1977 - 84 yılları arasında çalışılan toplam gün sayısı, iş kazası ve meslek hastalığı sonucu ortaya çıkan geçici ve sürekli işgöremezlik günleri ile ölümlerden doğan işgünü kayıpları

Yıllar	Toplam Çalışılan Gün Sayıları	İş Kazası Geçici İsg. Gün Kayıpları	Meslek Hastalığı Geç. İsg. Gün Kayıpları	İş K.ve Mes.Has. Sonucu Sürek. Gün.K.	İş.K.ve Mes.Has. Sonu.Öl. Doğ. G.Kay.
1977	744.988.356	3.204.068	8.769	25.905.000	9.750.000
1978	716.678.700	3.091.218	40.060	23.062.500	8.835.000
1979	724.801.428	2.687.755	27.781	21.787.500	10.860.000
1980	743.901.624	2.369.182	34.820	19.327.500	9.900.000
1981	759.334.464	2.331.485	27.361	18.052.500	8.797.000
1982	776.099.244	2.148.944	22.625	14.977.500	7.410.000
1983	798.396.408	2.270.888	35.703	20.700.000	9.930.000
1984	829.676.520	2.380.420	38.358	18.412.500	8.227.500
Toplam	6.093.876.747	20.483.960	235.477	162.225.000	73.709.500
Ortalama	761.734.518	2.560.495	29.435	20.278.000	9.213.688

TABLO 9 : 1977 - 1986 yılları arasında grevlerde kaybolan işgünü ile iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu kaybolan iş günleri.

YILLAR	Grevlerde Kaybolan İş günü	İş Kazası ve Meslek Hast. Sonucu Kaybolan iş günü
1977	5.778.205	38.867.837
1978	1.598.905	35.028.778
1979	2.217.347	35.363.036
1980	5.408.618	31.631.502
1981	—	29.208.346
1982	—	24.559.069
1983	—	32.936.591
1984	4.947	29.058.778
1985	194.296	30.965.073
1986	234.940	31.992.835
TOPLAM	15.437.258	319.611.845

TABLO 10 : Çeşitli Ülkelerde Ölümcül İşkazaları Oranları (Binde)

ÜLKE		Toplam İşkazası Oranı	Madencilik İş kolu	Metal İş kolu	İnşaat İş kolu
Meksika	(II-b)	0.130	0.470	0.080	0.330
Peru	(II-c)	0.080	0.710	0.290	0.230
G.Kore	(II-c)	0.380	4.100	0.180	0.470
Finlandiya	(II-b)	0.037	0.778	0.043	0.094
F.Almanya	(II-a)	0.140	0.430	0.120	0.290
İsveç	(II-d)	0.024	0.200	0.030	0.060
TÜRKİYE	(II-b)	0.412	2.202	0.158	0.617
Y.Zelanda	(II-c)	0.076	0.215	0.048	0.140
Fransa	(II-b)	0.097	—	0.068	0.094
İsviçre	(II-b)	0.084	—	0.055	0.174

- Kaynak:** ILO 1986 Çalışma İstatistik Yılığ
 II - Tazminat-Ödenek verilen kazalar
 a) - Yılda 300 işgününde 1000 kişiye düşen ölümcül işkazası oranı
 b) Ortalama 1000 işçiye düşen ölümcül işkazası oranı
 c) Ortalama 1000 çalışana düşen ölümcül işkazası oranı

TABLO 11: İş kazalarının meydana geldiği iş saatlerine göre dağılımı

YILLAR	İŞ SAATLERİ										Toplam
	1. Saat	2. Saat	3. Saat	4. Saat	5. Saat	6. Saat	7. Saat	8. Saat	9. Saat	Bilinmeyen	
1977	41.510	35.200	29.766	21.707	13.453	11.204	16.659	20.303	3.221	6.938	147.118
1978	35.571	33.480	27.869	20.781	15.420	11.026	16.622	22.884	3.122	7.223	145.296
1979	40.673	34.136	23.231	19.449	12.356	10.593	13.898	21.058	2.754	7.991	152.650
1980	34.246	30.078	20.824	16.190	10.722	9.363	11.750	18.405	2.048	5.965	148.027
1981	31.990	30.499	22.315	17.386	10.826	10.028	13.542	19.417	2.668	6.430	150.821
1982	29.365	27.660	19.075	16.756	9.392	9.905	12.089	13.794	2.254	6.828	199.961
1983	31.933	25.535	17.814	16.453	8.927	9.447	11.689	14.344	2.677	6.477	193.998
1984	32.471	26.805	21.542	16.134	9.011	9.263	12.063	14.760	2.440	8.161	186.089
1985	31.631	25.227	22.945	14.087	8.648	8.651	11.318	13.937	1.583	10.000	159.600
1986	36.990	23.309	22.283	13.539	8.677	7.548	11.085	13.279	1.444	12.667	165.101
ORT:	34.638	29.193	22.766	17.248	10.743	9.703	13.071	17.218	2.416	7.868	164.866
Yüzde:	21.00	17.71	13.81	10.46	6.52	5.88	7.93	10.44	1.65	4.77	